

Teldok

L

*55 rapporter
från TELDOK
1991–1995*

... sammanfattade av Bengt-Arne Vedin

Teldok

L

*55 rapporter
från TELDOK
1991–1995*

... sammanfattade av Bengt-Arne Vedin

Teldok

TELDOK är "styrelsens i Telia AB initiativ till dokumentation av tidig användning av teleanknutna informationssystem", främst IT-användning i arbetslivet. TELDOK bidrar till: dokumentation; publicering och spridning (i förekommande fall översättning); samt studieresor och konferenser.

Hitills har TELDOK finansierat, publicerat och distribuerat mer än 150 rapporter, i flera skriftserier, som beskriver, och/eller ger bakgrunden till, tidig användning av ny informationsteknik, tele- och dataprodukt och -tjänster.

En förteckning över TELDOKs utgivning finns längst bak i denna rapport. Rapporterna sprids gratis till ca 3 500 mottagare, som bett att få dem kontinuerligt.

Rapporter från TELDOK kan beställas i efterhand, gratis i enstaka exemplar, från DirektSvar (08-23 00 00, öppet 08-23 alla dagar). Ange helst rapportnummer när Du beställer!

Ytterligare information lämnas gärna av TELDOK Redaktionskommitté:

Bertil Thorngren (ordförande),
Telia, bertil.thorngren@hq.telia.se
Göran Axelsson, Statskontoret,
08-454 46 90

Hans Iwan Bratt, LKD,
08-753 31 80

Birgitta Frejhagen, Information
& Kompetens, 08-725 87 00
Peter Magnusson, TCO (ST), 08-790 51 53

Lennart Ohlsson, Företagarna,
08-610 17 00

Agneta Qwerin, RSV
DataService, 08-764 83 78

Herbert Söderström, 0650-800 59
Bengt-Arne Vedin, Metamatic AB,
08-661 28 10

Anna Karlstedt, IMIT,
08-736 94 71

P G Holmlöv (sekreterare), Telia,
08-713 41 31, pg_holmlov@fr.se

Kom gärna med projektidéer eller ansökningar om medel för att dokumentera tidig IT-användning!

©TELDOK och författaren

TELDOK uppmuntrar till eftertryck för enskilt bruk, med angivande av källa
Kommersiell vidare spridning ej tillåten utan överenskommelse med TELDOK eller författarna
Tryckeri: Hj. Brolins Offset AB, Stockholm
Rapporten är tryckt på åldersbeständigt papper som är miljömärkt med Svanen

Företal

Detta Referensdokument innehåller korta beskrivningar, som denna, av innehållet i de 55 senast utkomna skrifterna från TELDOK Längst bak i Referensdokumentet finns en förteckning över alla titlar som TELDOK gett ut.

Eftersom TELDOK beskriver ett dynamiskt område – tidig användning av nya IT-lösningar, oftast i arbetslivet – blir de äldre titlarna, som inte finns sammanfattade i detta Referensdokument, snabbt inaktuella; flera av dem har också tagit slut i lager. Därför tillhandahåller TELDOK bara rapporter som utkommit 1991 och senare. Rapporter kan beställas från DirektSvar, 08-23 00 00, mellan 08 och 23 alla veckans dagar; rapporterna är gratis i enstaka exemplar. Den som behöver fler exemplar, eller äldre rapporter, eller rapporter som är slut i lager, kan få hjälp av DirektSvar att hitta någon som kan anvisa lösningar på detta.

Sammanfattningarna i detta Referensdokument har kontinuerligt utarbetats av professor Bengt-Arne Vedin, medlem i TELDOK Redaktionskommitté sedan starten. Den uppmärksamme läsaren kan finna att uppgifterna ibland inte verkar stämma med varandra. Det beror förstås på att sammanfattningarna skrevs och gällde när resp rapport just kommit ut, men att (som sagt) ämnesområdet hunnit förändras betydligt sedan dess.

Trevlig läsning önskas!

P.G. Holmlöv

pg.holmlov@hq.telia.se, pg_holmlov@fr.se

Sekreterare

TELDOK Redaktionskommitté

IT i skolan

Lars Bolander

INNEHÅLL: En allsidig och djupgående bild av vad som sker med IT i det svenska allmänna skolsystemet, dels ambitioner och planer, dels konkreta satsningar. Utblickar mot Danmark och Storbritannien samt internationella "lärandekedjor" finns också med.

METOD: Omsorgsfullt studium av skriftligt material i form av planer, rapporter, tidskriftsartiklar etc samt besök vid och reportage från mellan tio och tjugo praktiska försök och installationer.

AVSÄNDARE: Lars Bolander är konsult med inriktning mot "Interaktiva System", som hans företag heter, och med erfarenheter från pedagogik och utbildningspolitik.

MOTTAGARE: Alla med intresse av IT för undervisning, dels i skolan, dels med inriktning mot det "livslånga lärandet".

GRAD AV ANALYS: Systematisk genomgång av kritiska frågor och villkor för framgång.

TÄCKNING: Alla aktuella svenska dokument och programförklaringar med inriktning på skolan; en historisk tillbakablick; en genomgång av hela den kända variationsbredden av pågående svenska praktiska satsningar

DATUMSTÄMPEL: Rapporten färdig i juli 1995.

NYHETSVARDE: En aktuell, täckande och positivt kritisk genomgång av ett centralt område.

*Den grafiska branschens utveckling mot digital kommunikation.
Exempel och synpunkter från idé till trycksak*

Bertil Håkansson

INNEHÅLL: En serie reportage från företag som arbetar med olika aspekter av digital produktion av trycksaker, vilket inte enbart är tryckerier utan också till exempel företag som erbjuder digitala bilder. Innehållet handlar alltså om behandling av såväl bilder som text samt naturligtvis om hur dessa bearbetas och hanteras liksom om kommunikation, specifikt ISDN.

METOD: Grundliga "fallstudier" i form av reportage från sex företag med stor spännvidd vad gäller aktiviteter. Det handlar om en digital bildbas i Kiruna, med ursprung i satellitbilder; fotodatabasen PhotoImaging; Reprostugan, ett företag för digitaliserad färgläggning av tecknade serier; ett repro- och ett reklamföretag i samverkan, Grafia och Connexion; ytterligare ett reproföretag, Scannrepro; samt tryckeriet Halls.

AVSÄNDARE: Bertil Håkansson är internationellt verksam journalist med inriktning på den informationstekniska utvecklingen.

MOTTAGARE: Den grafiska branschen och i medier verksamma, i vid mening.

GRAD AV ANALYS: I huvudsak diskussion kring de sex beskrivna företagen samt en grundlig granskning av problem och möjligheter med ISDN.

TÄCKNING: Uppenbarligen något begränsad genom valet av sex företag men dessa erbjuder tillsammans en stor och allsidig spännvidd.

DATUMSTÄMPEL: Reportagen slutförda i början av 1995.

NYHETSVARDE: Det breda greppet över en grafisk bransch i snabb omvandling samt närbilden av ISDN.

*Företagande i informationsteknologi. Erfarenheter från
fyra fall: Telebild, Trans Net, Minitel och TeleGuide*

Göran Asplund

INNEHÅLL: Beskriver och söker analysera författarens erfarenheter från fyra fall av datakommunikationssystem med ambitioner till bred spridning. Bland dessa är franska Minitel som tjänat som förebild för Telebild och TeleGuide. Det fjärde fallet är Trans Net.

METOD: I tre av fallen har författaren varit aktivt verksam i de projekt där man sökt lansera system och tjänster. Metoden är alltså deltagande observation. Ansatsen är därutöver att med verktyg från organisationsforskningen söka tolka och dra slutsatser av utvecklingen i de olika projekten.

AVSÄNDARE: Göran Asplund är ekonomie doktor i organisationslära, både forskare och företagare.

MOTTAGARE: Dels den som är intresserad specifikt av datakommunikation med sikte på att etablera mer allmänna tjänster, dels den som vill få en bild av villkoren för entreprenörskap inom informationsteknik.

GRAD AV ANALYS: Författaren har uppenbarligen grundliga insikter i detalj av tre av projekten eftersom han varit med om att leda dem. Priset kan vara svårigheten att se samma projekt "utifrån". Analysen utgår från en hel mängd infallsvinklar.

TÄCKNING: Uppenbarligen fyra fall men när det gäller just den allmänna typ av service det handlar om är fallsamlingen i hög grad representativ samtidigt som den ger ett utsnitt över tiden och därmed utvecklingen.

DATUMSTÄMPEL: Analysen slutförd i maj 1995.

NYHETSVÄRDE: En verklig insiders detaljerade rapportering.

*Våga Vara Visionär.**Om att använda videokonferenser idag och imorgon*

Tiina Läära

INNEHÅLL: En såväl teknisk som marknadsinriktad rapport om videomöten, bl a om standardisering, utvecklingstrender i stort, dvs vad gäller användningen och vad gäller "bordssystem". Vidare beskrivs vilka som driver på – bl a leverantörer, EU, nätoperatörer. Ett särskilt kapitel handlar om utbildning via video. Illustrerad.

METOD: Detaljerad faktabeskrivning på basen av insamlade dokument och intervjuer.

AVSÄNDARE: Tiina Läära är konsult.

MOTTAGARE: Var och en med intresse för att undersöka om bildkommunikation är en elektronisk kommunikationsteknik för hans/hennes organisation.

GRAD AV ANALYS: Detaljerad beskrivning av praktiska tips. På motsvarande sätt detaljerad återgivning av status för olika steg i standardiseringen.

TÄCKNING: Beskrivning av teknik och användningsområden vid tiden för rapportskrivandet. Mindre avseende är fäst vid samspel med andra elektroniska kommunikationsmöjligheter. Konkreta fallbeskrivningar finns i kortform (Electrolux; läkare; shopping; ett konsultföretag som jobbar med CAD), vilket naturligtvis innebär att inte alla typer av specialistsituationer kan finnas med i denna form.

DATUMSTÄMPEL: Rapporten är daterad maj 1995 men framskrivningen fram till 1997 är väl underbyggd.

NYHETSVÄRDE: Aktuell och detaljrik bild från ett område i snabb utveckling.

*Sett och Hört via bildkommunikation
– användningsområden och erfarenheter*

Susanne Johansson & Susanne Stenbacka

INNEHÅLL: Beskrivning av bildkommunikation inom tre företag, fem utbildningsanstalter, i ett par fall av forskning och teknikspridning samt tre olika "samhällsprojekt". Erfarenheterna sammanfattas och tekniken beskrivs översiktligt. Det finns även en kort framskrivning för områden som rättsväsende, försäkringsbolag, handikaphjälp och distansarbete.

METOD: Fallstudier på basen av en större översikt över kända tillämpningar.

AVSÄNDARE: Susanne Johansson och Susanne Stenbacka är doktorander vid Kulturgeografiska Institutionen vid Uppsala Universitet. De har tidigare gjort en rapport om interaktiv bildkommunikation 1991. Rapporten utgiven i samverkan mellan TELDOK och REK, Riksföreningen för Elektronisk Kunskapsöverföring.

MOTTAGARE: Den som vill få en grundlig bild av praktiska erfarenheter av bildkommunikation, inklusive konstateranden som att ansiktsfärgen på skärmen i bildtelefonsamtal har inverkan eller som att man på en enda åtta-veckorskurs sparade en halv miljon, etc.

GRAD AV ANALYS: Djupgående i de enskilda fallen; dessa valda som representativa och givande ur ett större urval; sammanfattande generella slutsatser.

TÄCKNING: Naturligen begränsad till fallen men samtidigt är dessa valda som representativa bland ett större antal.

DATUMSTÄMPEL: Mars 1995

NYHETSVÄRDE: Aktuella fallstudier av praktiska tillämpningar av bildkommunikation.

*Tillväxtföretagen och
de teleanknutna informationssystemen*

Patrik Bolander & Roland Steen

INNEHÅLL: Innehåller dels en utförligare beskrivning av hur fem "tillväxtföretag" definierade som sådana som växer med mer än 20 procent i volym per år i minst fem år använder teleanknutna informationssystem, dels en serie telefonintervjuer med trettio företag i samma kategori. Resultaten analyseras.

METOD: Fem fallstudier samt trettio strukturerade telefonenkäter.

AVSÄNDARE: Båda författarna har varit konsulter i ett företag som specialiserat sig på att studera och ge råd till tillväxtföretag, Ahrens & Partners. Roland Steen är nu avdelningschef vid NUTEK.

MOTTAGARE: Läsare som vill se hur företag som sätter tillväxten i centrum, ochsom lyckas med att växa snabbt, betar sig visavi informationsteknik som verktyg.

GRAD AV ANALYS: Den strukturerade telefonenkäten ger en mångfald infallsvinklar, såsom typen av företag – tillverkande, handel, tjänster – liksom deras storlek. Därutöver problematiseras inte begreppet "tillväxtföretag".

TÄCKNING: De fem praktikfallsföretagen är börsföretaget OM-gruppen, tvättföretaget Tvättman, luftfutsugsföretaget Nederman, transportföretaget DHL och försäkringsföretaget Skandia AFS, av de 30 intervjuade företagen är sju tjänsteföretag, tjugo tillverkande och tre handelsföretag.

DATUMSTÄMPEL: Studien genomförd vintern 1994–95.

NYHETSVARDE: Ahrens & Partners har genomfört en rad studier av tillväxtföretag men detta är den första rapporten av sitt slag, en studie av hur denna kategori av företag utnyttjar ny teknik.

Myter om IT

Bengt-Arne Vedin

INNEHÅLL: Beskriver femton vanliga myter om IT. Dessa kan delas in i olika kategorier, t ex sådana som hänger samman med att "investeringar i IT" är kvalitativt annorlunda jämfört med traditionella investeringar. Det finns också extrapolationer av erfarenheter till exempel från franska Minitel eller amerikansk bildtelefoni som riskerar att leda fel. Och ITs kraftfullhet lurar oss ibland till övertro.

METOD: Beskrivning av myterna plus analys av hur de uppstår och sprids, deras inbördes samband och hur de kan hanteras.

AVSÄNDARE: Bengt-Arne Vedin har doktorerat på innovation bland annat inom IT och är generalsekreterare i Ruben Rausings Fond för forskning om nyföretagande och innovationer samt ledamot av TELDOK Redaktionskommitté.

MOTTAGARE: Personer med ansvar för IT-verksamhet, särskilt för beslut om inriktning och uppläggning av denna, inklusive investeringar på organisations- eller samhällsnivå.

GRAD AV ANALYS: Kritisk, positiv och ibland provokativ analys grundad på egen verksamhet samt på deltagarnas kritiska granskning av ett preliminärt manuskript på ett seminarium hösten 1994.

TÄCKNING: Seminariet med det preliminära manuskriptet som underlag bidrog till att öka antalet myter som bedömdes värda att ta upp.

DATUMSTÄMPEL: Rapporten färdigskriven i januari 1995.

NYHETSVARDE: Kopplar företeelser inom IT-området till förekomsten av allmänt omfattade föreställningar som är svårutrotade och liksom sprider sig själva, s k memmer, och visar hur dessa hänger samman i större mönster, memomer.

*Den svenska marknaden för online, audiotex och CD-ROM
– framväxt, nuläge, utveckling och trender*

Lars Klasén & Anders Olofsson

INNEHÅLL: Beskriver framväxt, nuläge, utveckling och tendenser med utgångspunkt från onlinemarknaden. Det är den första samlade och utförliga redogörelsen för hela den svenska marknaden för publika databaser. Audiotex och CD-ROM har tagits med eftersom det även här ofta handlar om samma typ av information och de innebär alternativa distributionsvägar.

METOD: Författarnas egen datainsamling, uppskattningar baserade på en mångfald intervjuer inom branschen liksom på publicerat material.

AVSÄNDARE: Lars Klasén (skriver om textbaserade databaser, offentliga register och CD-ROM) är verksam inom konsultföretaget Sema Group InfoData och Anders Olofsson (finansiella tjänster, videotex, audiotex) inom Telia ABs Informationscenter.

MOTTAGARE: Användare av databaser, alltså informationssökare som bibliotekari-er och andra informatiker, forskare, utredare, journalister.

GRAD AV ANALYS: Grundlig diskussion, inklusive bakgrundsbeskrivningar, frågetecken som "varför inte videotex?", konkurrens och synergi CD-ROM gentemot online.

TÄCKNING: Onlinetjänster som säljer information och informationssökning, däremot omfattas inte det som är gratis. Heller inte elektronisk post, bank-, rese-, resultat- eller beställningstjänster.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven i mars 1995.

NYHETSVARDE: Unik rapport eftersom det är den första samlade och rejäla redogörelsen för hela den svenska marknaden på ett område som saknar officiell statistik.

Japan – teknik, slagord, genomförandekraft

Bengt-Arne Vedin, P G Holmlöv, Gull-May Holst, Anna Karlstedt (red)

INNEHÅLL: Rapportering från en studieresa till informationsteknikens Japan i november 1993; speciellt fokus bl a på avancerad forskning typ virtuell verklighet, användarvänliga tekniska system och aktuella produktionssystem typ i bilindustrin.

METOD: Drygt fyrtio besök på företag och institutioner, genomförda i grupper med två till sju deltagare; totala antalet resenärer femton.

AVSÄNDARE: Redaktörerna liksom resenärerna är forskare, företagare, tjänstemän och skribenter med inriktning på informationsteknik.

MOTTAGARE: Alla som önskar en ögonblicksbild av den varierade och vid besöket delvis omprövande IT-verksamheten i Japan.

GRAD AV ANALYS: Snarare reportagets ytliga jämförelse mellan olika infallsvinklar, inklusive utnyttjande av observationer från TELDOKs två tidigare Japan-rapporter från resor 1985 och 1986, än djupgående.

TÄCKNING: Naturligen begränsad till besöksobjekten samt kompletterande litteraturuppgifter.

DATUMSTÄMPEL: Resa i november 1993, utgivning juni 1994.

NYHETSVÄRDE: Insidesbilder från japanska företag och laboratorier samt jämförelser däremellan.

NII – USAs elektroniska motorvägar, alias Infobahn

Gull-May Holst och Bengt-Arne Vedin

INNEHÅLL: Ett reportage om utvecklingen i USA av idéerna om elektroniska motorvägar – the National Information Infrastructure – som läget var våren 1994. Tonvikten är på lagstiftningsprocessen, dvs presidentens initiativ och Kongressens behandling av lagförslag.

METOD: Intervjuer med nyckelpersoner, genomgång av en stor mängd skriftligt material, från olika hand- och reportageböcker till vittnesmål i Kongressen och andra policy-dokument.

AVSÄNDARE: Gull-May Holst och Bengt-Arne Vedin är forskare och konsulter med inriktning på IT samt innovation.

MOTTAGARE: Den som vill förstå särskilt de amerikanska utgångspunkterna och den amerikanska diskussionen vad gäller elektroniska motorvägar eller "Infobahn".

GRAD AV ANALYS: Här kontrasteras de många motsägande uppfattningarna om vad utvecklingen kan bära i sitt sköte mot varandra, med de olika aktörernas, bedömarnas och analytikernas utgångspunkter redovisade.

TÄCKNING: Rapporten går fram till och med april 1994 och bör täcka de väsentligaste principerna men naturligtvis inte vad som timat i lagstiftningsprocessen eller i företagets agerande efter denna tidpunkt.

DATUMSTÄMPEL: Rapporten färdigskriven vid utgången av april, utgiven juni 1994.

NYHETSVARDE: Samlad bild av diskussionen om elektroniska motorvägar i USA – men ingen bild av motsvarande i Europa eller Sverige.

Telestugor, telearbete och distansutbildning

Lilian Holloway

INNEHÅLL: Rapporten bygger på ett internationellt symposium "Telecottage 93" i Australien samt på intervjuer med deltagare där, plus en lägesbeskrivning över de svenska telestugornas situation just nu. Beskrivningen går särskilt in på telearbete i Australien och Japan samt på hur man gör när man kommer i gång med telestugor i dessa två länder samt i Finland och England. Distansutbildning har sitt eget avsnitt. Författarinnan ger dessutom en framtidsbild.

METOD: Konferensrapport plus intervjuer, allt med basen i egna erfarenheter.

AVSÄNDARE: Lilian Holloway är VD för Telestugan i Ammarnäs.

MOTTAGARE: Personer engagerade i telestugor, grannskapscentraler och telehamnar, distansutbildning och fjärrarbete.

GRAD AV ANALYS: Kritisk, positiv analys grundad på egen verksamhet, försök till framskrivning in i framtiden.

TÄCKNING: Naturligen begränsad till konferensen men kompletterad med det svenska läget.

DATUMSTÄMPEL: Symposiet ägde rum i månadsskiftet november-december 1993, rapporten utgiven i juni 1994.

NYHETSVÄRDE: Aktuell internationell bild från verksamhetsområdet telestugor-fjärrarbete.

*Office Information Systems
in the United States and Sweden*

Alan Purchase

INNEHÅLL: En beskrivning av utvecklingen vad gäller system för kontorsinformation baserad på tre tidigare intervjuerier för TELDOK; det handlar alltså om förändringar över mer än tio år, med delvis samma företag och organisationer som studieobjekt.

METOD: "Fallstudier" av system för kontorsinformation i tretton företag och en organisation (Riksdagen). De tidigare intervjuerna gjordes 1983, 1986 och 1989.

AVSÄNDARE: Alan Purchase är amerikansk konsult inom informationsteknik, speciellt datoranvändning, med ett förflutet inom SRI International och, som sagt, med tidigare TELDOK-rapporter med samma inriktning bakom sig

MOTTAGARE: Beslutsfattare och kvalificerade användare av informationstekniska system främst i större företag och organisationer.

GRAD AV ANALYS: Djupgående och på solida historiska fakta grundad analys, främst genom jämförelser mellan företag och över tiden.

TÄCKNING: Tillverkande företag med mycket olikartad inriktning; banker; detaljhandel – djupgående fallstudier med sådana fördelar och begränsningar.

DATUMSTÄMPEL: Intervjuer hösten 1992, utgivning maj 1994.

NYHETSVÄRDE: Det historiska svepet och hithörande djupare analys och perspektiv.

Arbete i nätverk och förändrad näringsstruktur

Heraldo Sales Cavalcante

INNEHÅLL: Beskriver hur ca 400 mindre företag i Baskien i norra Spanien samverkar i ett nätverk Spritel, mot en bakgrund av hur ett par sådana nätverk i Sverige arbetar, Westnet i Västsverige, Sydnet i södra delen av vårt land och med inriktnings mot EG-frågor. I Spanien visar sig småföretagskonsulterna vara bland de främsta användarna.

METOD: Djupintervjuer med ett par företag i Spritel, telefonintervjuer med ytterligare ett antal. Material i samband med att Spritel fick europeiskt pris för det bästa europeiska projektet inom IT.

AVSÄNDARE: Cavalcante är forskare och lärare vid Institutet för Datorstödd företagsledning vid Stockholms Universitet.

MOTTAGARE: Målgruppen kan definieras som "småföretagens vänner" dvs utvecklingsfonder, handelskammare, Exportrådet, banker, småföretagskonsulter, Nutek, universitet, Televerket etc.

GRAD AV ANALYS: Analys både av vad som nyttjas och vad som inte används samt varför.

TÄCKNING: Spritel har 2900 användare varav 400 småföretag. Ungefär en tiondel är klassade som aktiva. En betydande och troligen representativ del av dess har intervjuats.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven maj 1994. Spritel fick priset 1991.

NYHETSVARDE: Beskrivning – på basen av intervjuer på "originalspråket" – av ett på europeisk nivå prisbelönt IT-projekt.

Informationsteknik och handikapp

Olle Dopping

INNEHÅLL: En systematisk beskrivning av alla olika aspekter av hur informationsteknik kan utnyttjas för att förbättra situationen för handikappade av skilda slag, inklusive ett par författarens egna förslag till utvecklingsinsatser.

METOD: Systematisk beskrivning i form av relevanssträd, med några korta tänkta praktikfallsbeskrivningar.

AVSÄNDARE: Olle Dopping är veteran som datakonsult, på senare år med särskild inriktning mot handikappade; han har för några år sedan skrivit en engelskspråkig rapport med motsvarande inriktning som denna men mycket av materialet här är nytt.

MOTTAGARE: Alla med intresse för hjälpmedel för handikappade.

GRAD AV ANALYS: Detaljerad och djupgående utan att vara obegriplig.

TÄCKNING: Aktuell, inklusive (begränsade) spekulationer om utvecklingstendenser.

DATUMSTÄMPEL: Färdigställd i februari 1994, utgiven i mars 1994.

NYHETSvärde: Fullständighet kombinerad med aktualitet.

TELDOKs Årsbok 1994/TELDOK Yearbook 1994

Gull-May Holst (red)

INNEHÅLL: En aktuell beskrivning, framförallt i form av statistik, av telekommunikationer och informationsteknik i Sverige – i ett internationellt perspektiv. Några branscher är specialbehandlade, t ex handel, turism, EDI, IT 2000 (en utredning inom dåvarande industridepartementet), den personliga digitala assistenten. Den engelskspråkiga upplagan har än mer tonvikt på "Sverige i världen", dvs mindre av rent internationell statistik.

METOD: Statistik ur svenska och internationella källor, expertbeskrivningar, presentationer från olika telekomoperatörer i Sverige (skrivna av dem själva).

AVSÄNDARE: Gull-May Holst är konsult och veteran på att sammanställa denna årsbok.

MOTTAGARE: Alla med behov av en aktuell uppslagsbok över informationsteknik med tonvikt på telekommunikation och tillämpningar.

GRAD AV ANALYS: Korta beskrivningar av innehåll i, länkar mellan och problem med statistikavsnitten; specialistkapitlen är mer ingående analyserande.

TÄCKNING: Statistik fram till hösten 1993, den engelskspråkiga utgåvan har ett appendix från april 1994.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven i början av 1994; den engelska upplagan, utgiven i juni 1994, innehåller nio sidor appendix.

NYHETSVÄRDE: Aktuell till i början av 1995.

*Vård och råd på tråd.
Reportage om distansdiagnostik och telemedicin...*

Mats Utbult

INNEHÅLL: Reportage och analyser utgångspunkt från en nordisk konferens om medicinsk vård och medicinska undersökningar på distans och med stöd av modern informationsteknik. Utöver konferensinnehållet har författaren besökt ett antal praktiska installationer och intervjuat de ansvariga för att få del av deras erfarenheter. Möjligheterna till överföring även av mycket informationsrikt material typ röntgenbilder ger nya möjligheter.

METOD: Det initierade reportagets.

AVSÄNDARE: Mats Utbult är journalist med inriktning på data, tele och elektronik.

MOTTAGARE: Den som har behov av att ta del av aktuella och praktiskt tillämpade utvecklingstendenser vad gäller informationstekniskt och särskilt tele-tekniskt stöd för medicinsk behandling och vård.

GRAD AV ANALYS: Bygger på de intervjuade experterna som är de som står närmast pionjärtillämpningarnas verklighet; detta kan möjligen sägas begränsa den överblick som kanske ännu ingen har men som dock kompletteras genom konferensmaterialet.

TÄCKNING: Aktuell vid rapporteringstidpunkten dvs hösten 1993.

DATUMSTÄMPEL: December 1993.

NYHETSVÄRDE: En ögonblicksbild av ett fält som befinner sig i relativt snabb utveckling.

*"Bootstrapping" – en strategi
för att förbättra förmågan till bättre förmåga*

B G Wennersten

INNEHÅLL: Beskrivning av ett nytt arbetssätt för att utveckla organisationer, kopplat till radikalt tänkande om informationsteknikens praktiska utformning. Allt detta baseras på datorpionjären Douglas Engelbarts arbete.

METOD: Beskrivning och diskussion av ett informationsorganisatoriskt tänkande, inklusive tips om hur detta praktiskt kan införas i en organisation.

AVSÄNDARE: B G Wennersten är prisbelönt datajournalist och konsult.

MOTTAGARE: Personer med ansvar för internutbildning och organisationsutveckling samt för ett företags eller en organisations överordnade informationshantering och strategiska utnyttjande.

GRAD AV ANALYS: Begränsad genom att de föreslagna systemen ännu är under utveckling eller finns i prototyp, så att det är enskilda delar men inte helheten som ännu kan analyseras.

TÄCKNING: Allsidig och fullständig genomgång av Engelbarts system som det ser ut i dag.

DATUMSTÄMPEL: Bygger på seminarium i februari 1991 som fullföljts genom kontakter därefter. Utgiven november 1993.

NYHETSVARDE: Den enda fullständiga och lättillgängliga översikten över Engelbarts system; den senare bistår själv med artiklar och pärmar men av mindre överskådligt slag.

*Mänskliga möten med mindre möda. Användare berättar om...
90-talets enklare och billigare videomötesteknik*

Mats Utbult

INNEHÅLL: Reportage om praktisk användning av videomöten. Innehåller tre företag, varav två stora tillverkande och ett försäkringsbolag, samt sju regionala användningar. Dessutom Sveriges Riksdag. Spridningen av videomöten har undersökts via en enkät.

METOD: Journalistiska men djupgående reportage.

AVSÄNDARE: Mats Utbult är journalist med inriktning på data, tele och elektronik.

MOTTAGARE: Alla som vill höja kvaliteten på samarbete genom gruppsamverkan och behöver "mötesplatser".

GRAD AV ANALYS: Bygger på såväl videokonferensanvändarnas som "försäljarnas" erfarenheter, dvs grundligt reflekterade och erfarenhetsbaserade tips.

TÄCKNING: En allsidig bild från mitten av 1993. Området är i snabb utveckling.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven september 1993. En ny TELDOK Rapport på temat, mer analytisk, planeras till ett år senare.

NYHETSVARDE: Den första rapporten av sitt slag – ett snabbväxande område på grund av förändringar i kostnadsrelationer och nya möjligheter använda persondatorer som bildtelefoner.

*Danmark... Framgångsrika medborgarkontor
och hög "IT-temperatur" i enskilda företag och regioner*

Olov Östberg (red)

INNEHÅLL: Reserapport från en studieresa arrangerad av TELDOK i augusti 1992, rapporter från ett stort antal besök hos kommuner, företag och institutioner. Redaktören har vävt samman deltagarnas egna besöksrapporter och ger utrymme för personliga kommentarer. Kvikskranker eller medborgarkontor är ett fokus; bilden kompletteras genom deltagare från Norge och Finland. Därutöver finns emellertid ett tjugotal rapporter från enskilda företag eller organisationer av skilda slag.

METOD: Reserapportens, med flera deltagares underlag levererade till en för varje besök ansvarig rapportör.

AVSÄNDARE: Ett par dussin resedeltagare, men Olov Östberg är professor, expert på människa-maskin-kommunikation och arbetar på Statskontoret.

MOTTAGARE: Intresserade för kommunal IT-användning; för IT i ett nordiskt EG-land; och för avancerade och originella IT-tillämpningar i ett kulturellt och geografiskt näraliggande grannland.

GRAD AV ANALYS: Varierar naturligtvis med deltagarnas personliga relation till de företeelser som skildrats men genom redaktörens insatser och genom de kompletterande nordiska perspektiven betydande.

TÄCKNING: Ingen studieresa kan täcka allt i ett land men genom det stora antalet grupper och besök samt genom att Tommy Lundtofte gjort ett stort förberedelsearbete (se även TELDOK Rapport 81) så är den god.

DATUMSTÄMPEL: Resa augusti 1992, utgivning juni 1993.

NYHETSVARDE: Första breda svenska rapport om praktisk IT i Danmark.

*Danskt brobygge pågår.
Sociala försök med informationsteknologi.*

Tommy Lundtofte

INNEHÅLL: I Danmark har man i ett drygt decennium diskuterat avancerad ny teletekniks utnyttjande socialt, för landsbygdsutveckling och olika typer av service liksom för mer traditionell rationalisering. Politiska beslut har skapat grunden för ett antal experiment och mer än så: för utnyttjande av IT (informationsteknik) i service, förvaltning och för fördjupad demokrati. Rapporten förmedlar en översikt över experiment samt djupare inblickar i några av dessa.

METOD: Utredarens eller journalistens reportageartade fallstudier.

AVSÄNDARE: Tommy Lundtofte är arrangör, deltagare och observatör för sociala experiment, från början dansk men med ett förflutet på den svenska västkusten, nu bosatt i Höganäs, driver konsultföretaget Samspel.

MOTTAGARE: Intressenter i praktiska informationstekniska tillämpningar främst i kommuner, dvs kommunanställda och politiker.

GRAD AV ANALYS: I ett särskilt avsnitt levereras kommentarer och slutsatser, inte endast författarens egna utan även från olika rapporter och värderingar kring de berörda projekten.

TÄCKNING: God på översiktlig nivå, detaljer naturligen endast från fallstudierna.

DATUMSTÄMPEL: Augusti 1992, utgiven (efter viss bearbetning) juni 1993.

NYHETSVÄRDE: Ingående beskrivningar från vårt närmsta EG-land och kring projekt som i sig har betydande nyhetsvärde.

*Esprit, Eureka och Race –
tre pan-europeiska IT-satsningar. The TRUE story!*

Eric Lundberg

INNEHÅLL: Beskriver dessa tre europeiska program för forskning och utveckling i samverkan dels vad gäller sakinnehåll, dels med exempel på projekt, dels också med kritiska synpunkter. Programmen relateras till aktuella tendenser vad gäller användning av IT, informationsteknik. Rapporten ingår i TELDOKs Europa-program.

METOD: Granskning av programmen, kontakter med företag och individer som har erfarenhet av dem.

AVSÄNDARE: Bakgrund som företagsledare och marknadsansvarig, på senare år rapportör i fackpress.

MOTTAGARE: Även om rapporten siktar på mindre och medelstora företag med behov av att orientera sig i "Europa-djungeln" för att eventuellt lansera egna samverkansprojekt så utesluter det inte att större företag och organisationer med anknytning till forskning och utveckling också kan ha nytta av rapporten.

GRAD AV ANALYS: Betydande detaljeringsgrad.

TÄCKNING: Heltäckande frånsatt att alla delprojekt orimligen kan beskrivas. De viktigaste är med och här finns också adresslistor till ansvariga personer.

DATUMSTÄMPEL: Februari 1993.

NYHETSVÄRDE: Första svenska översikten över dessa tre program.

*Fler fyllda frakter med elektronisk asfalt –
för transportörer på god väg till EGs inre marknad*

Mats Utbult

INNEHÅLL: Ett reportage från EG-landet Danmark; några företagsbesök bildar utgångspunkten för mer allmänna systembeskrivningar. Det visar sig gå att kombinera stordrift med smådrift, att rationalisera informationsflödet även för små transportföretag och det går att samverka mellan transportslag. Effektiviteten i systemet ökar när det blir kommunikation mellan fordon och hemmakontor.

METOD: Intervjuer; studier av dokument, typ systeminformation.

AVSÄNDARE: Mats Utbult är journalist med inriktning på data och tele.

MOTTAGARE: Intressenter i transport- och logistikfrågor, men också personer som vill få en bild av hur upphandling, samverkan etc fungerar praktiskt i ett EG-land.

GRAD AV ANALYS: Ges genom de intervjuades erfarenheter och genom att fallen ställs mot varandra, men dessutom finns ett utförligt kapitel med jämförelser mellan Sverige och Danmark.

TÄCKNING: Begränsad till "fallen" som dock är valda för att ha generell räckvidd.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven december 1992.

NYHETSVÄRDE: Första redovisningen av läget i det nordiska EG-landet Danmark; ansluter till TELDOK Rapport 64 och 75 samt till en kommande om danska telematiktillämpningar.

*Närbilder. I. Kommunpolitiker i dataåldern.
II. Kommunerna och datalagen*

Maja-Britta Mossberg

INNEHÅLL: En noggrann beskrivning av hur man i en pionjärkommun, Varberg, utnyttjar datorer och tele i kommunalpolitiken. Speciellt belyses problem med tillämpningen av datalagen.

METOD: Omfattande intervjuer; studier av tillgängliga dokument, inklusive datainformation.

AVSÄNDARE: Maja-Britta Mossberg är journalist.

MOTTAGARE: Alla med intresse av hur data/tele kan utnyttjas i kommunalpolitik, inklusive de problem som dyker upp.

GRAD AV ANALYS: Intervjuerna är mycket djupgående; redovisningen kompletteras av en kommentar från en annan kommun, Kalmar.

TÄCKNING: En djupgående fallstudie av en enda pionjärkommun, plus kommentaren från Kalmar. Ingående analys beträffande datalagens tillämpning i fallet.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven december 1992.

NYHETSVARDE: Första djupgående redovisningen av en kommuns satsning på datautnyttjande i kommunalpolitik; dessutom en kommun som avancerat till pionjär men där erfarenheter finns.

Telematik för italienska småföretag

Rebecka Johanson

INNEHÅLL: Beskriver olika typer av tjänster liksom hur italienska småföretag utnyttjar dem. Det gäller on-line-tjänster och småföretag i nätverk inklusive samtliga publika tjänster för företag. Tillämpningarna turism och franchising har egna kapitel.

METOD: Genomgång av tillgängliga tjänster; besök på företag; granskning av tryckt material.

AVSÄNDARE: Författarinnan är civilingenjör och arbetar på det svenska tekniska attachékontoret i Milano.

MOTTAGARE: Alla som är intresserade av hur småföretag kan stärka sin konkurrenskraft med hjälp av tele- och informationsteknik.

GRAD AV ANALYS: Ger både svensk och italiensk liksom teknisk bakgrundsbeskrivning; analys av ett par branscher.

TÄCKNING: Beskriver alla vid författandet tillgängliga tjänster; punktnedslag utanför de angivna branscherna.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven december 1992.

NYHETSVARDE: Italien är ovanligt beroende av mindre och medelstora företag, ett fenomen som granskats i flera rapporter från Sveriges Tekniska Attachéer; denna är den första med inriktning mot informationsteknik.

Teletjänster

Olle Dopping

INNEHÅLL: En systematisk genomgång av vilka teletjänster som finns, inklusive t ex EDI, filöverföring, Maritex, hämtfax och sladdfria telefoner. Den tekniska bakgrunden, om hur information representeras, datorn arbetar och olika tele- och datanät fungerar ges också, liksom en inblick i ekonomiska frågor och säkerhetsaspekter.

METOD: Bygger på intervjuer, läsning och egna erfarenheter.

AVSÄNDARE: Författaren är en av Sveriges mest erfarna veteraner inom konsultverksamhet för informationsteknik, därtill dokumenterat välskrivande, med personlig stil.

MOTTAGARE: Alla med behov av en aktuell översikt dvs beslutsfattare i företag och organisationer med kommunikations- och informationsbehov. Särskilt inriktad på mindre och medelstora företag och organisationer.

GRAD AV ANALYS: Vissa aspekter ges noggrann kritisk genomgång baserad på författarens erfarenheter, i andra avseenden mer översiktlig sakbeskrivning utan djupare analys.

TÄCKNING: Inriktad på allmänt tillgängliga tjänster, inte på exklusiva eller pionjärartade sådana, eller aviserade framtida.

DATUMSTÄMPEL: Hösten 1992.

NYHETSVÄRDE: Själva den omfattande och faktagivande, användarinriktade sammanställningen.

*Lönsam logistik – med sikte på 2000-talet.
Fem exempel på hur informationsteknik stödjer och
förbättrar logistiklösningar hos transportföretag*

Magnus Swahn och Philip Söderberg

INNEHÅLL: Kärnan är fem fallstudier av tillämpningar av informationsteknik i transportbranschen: ruttplanering hos en tysk dryckesdistributör, integrerat informationssystem för lager via ASG, mobil datorkommunikation hos ett åkeri i Göteborg, IKEAs kombitransporter, samt Federal Express' expressbrevsetablering i Storbritannien (företaget har senare lämnat Europa-marknaden). Härutöver ges en ram i form av Bilspeditioners och ASGs syn på transportmarknadens utveckling, en beskrivning av avregleringen av denna marknad i USA och Europa, liksom en diskussion av teknik, teknikspridning och marknadseffekter. – Är en fristående fortsättning till TELDOK Rapport 64 Trimmade transporter.

METOD: Intervjuer i samband med besök. Aktörernas syn, också intervjuvägen. Beskrivning av modeller för teknikspridning etc.

AVSÄNDARE: Magnus Swahn är verksam inom ett ledande transportföretag, ASG, medan Philip Söderberg är vid den centrala forsknings- och utredningsinstansen TFK, Transportforskningskommissionen.

MOTTAGARE: Transport- och logistikberoende företag.

GRAD AV ANALYS: Djupgående, del genom analys av fallstudierna, dels genom systematisk granskning av teknikspridning, marknadsaspekter och miljöpåverkan.

TÄCKNING: I första hand fallsudierna men genom författarnas erfarenhet blir bilden bredare.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven september 1992.

NYHETSVÄRDE: Aktuellt tema dels genom informationsteknikens utveckling, dels genom avregleringen.

Mobil telekommunikation inom skogsbruket

Frank Arnoldsson (red)

INNEHÅLL: Televerket och skogskoncernen SCA har gemensamt drivit ett projekt om hur nya typer av radiokommunikation kan användas i skogsbruket. Rapporten reovisar genomförande och resultat av projektet.

METOD: Deltagande i initiering, genomförande och värdering av ett Demotel-projekt inom skogsbruket (Demotel är Televerkets program för att demonstrera nya tillämpningar av teleteknik). Innehåller även ett "scenario år 2000".

AVSÄNDARE: Stiftelsen KommunikationsVetenskapligt Centrum i Sundsvall initierade projektet 1988 och har engagerat Frank Arnoldsson på Albatross Film att vara redaktör för information om det.

MOTTAGARE: Utöver verksamma med anknytning till skogsbruket andra med arbetsuppgifter av motsvarande rörliga slag, dvs lagerverksamhet, reparations- och entreprenadbranscher etc.

GRAD AV ANALYS: Långtgående i det att positiva och negativa erfarenheter samt ekonomiska kalkyler ges, inklusive tre olika (tele)trafikfall. Intervjuer med olika personalkategorier. Scenariot syntetiserar också en del av resultaten.

TÄCKNING: Även kort information om andra med intresse för läsaren. Likaså redovisas alltså olika personalkategoriernas erfarenheter inom projektet.

DATUMSTÄMPEL: Projektet drevs 1989-91 och rapporten kom ut i juni 1992.

NYHETSVRDE: Unikt projekt i sin bransch, finns också redovisat i utförligare projektrapport.

I en röd liten stuga nervid sjön vill jag jobba

Mats Utbult

INNEHÅLL: Beskriver och diskuterar hur stora och små företag i olika branscher med hjälp av data- och telekommunikation kan bedriva verksamhet i glesbygd. Här beskrivs telestugor, Televerkets Demotel-projekt med bl a distansundervisning och fjärrsjukvård, försäkrings- och trafikverksamhet med stöd av bokningscentraler och försäljning från glesbygd.

METOD: Sammanställning av innehållet i ett seminarium, arrangerat av TEL-DOK och Glesbygdsmyndigheten.

AVSÄNDARE: Mats Utbult är journalist med inriktning mot tele- och datafrågor.

MOTTAGARE: Företag med intresse av etablering utanför storstäder, kommuner och andra med intresse av sådan etablering.

GRAD AV ANALYS: Begränsad – beroende av vad som redovisades på seminariet samt intervjuer därkring. Televerkets Demotel har utvärderats.

TÄCKNING: Ett betydande antal fall (ett tjugotal), med stor spridning, redovisas.

DATUMSTÄMPEL: Seminarium hösten 1991, utgivning april 1992.

NYHETSVARDE: Många av de redovisade etableringarna är (var) färska.

Telematik och handikapp i arbetslivet

Jan-Ingvar Lindström m fl

INNEHÅLL: Ett tjugo praktikfall om informationsteknik tillämpad i arbetslivet i sex olika länder.

METOD: Praktikfall via intervjuer eller beskrivningar av de handikappade/informationsteknikpraktiserande själva.

AVSÄNDARE: Jan-Ingvar Lindström är projektledare för projektet telematik och handikapp inom Infologics AB, ett Televerket-företag respektive ett projekt som verket varit med om att starta.

MOTTAGARE: Alla med intresse av hur ny teknik kan förändra och förbättra handikappades arbetsvillkor.

GRAD AV ANALYS: Ingen sammanfattande analys men korta värderingar av flera av de ansatser som beskrivs i praktikfallen.

TÄCKNING: Åtta varierande praktikfall från Sverige, därutöver från Danmark och Finland tre vardera, Nederländerna två, Norge ett och ett från USA sex.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven mars 1992.

NYHETSVARDE: Bredden och antalet praktikfall.

CSCW – A Promise Soon to be Realized?

Peter Docherty (red)

INNEHÅLL: CSCW står för Computer Supported Collaborative Work, dvs utnyttjandet av datorstöd för lagarbete. Nya sådana datorstöd, främst programvara men också kommunikationslänkar m m, tillkommer oupphörligt och går ofta under namnet "groupware", försvenskat till "gruppvara". Företeelsen placeras i rapporten in i sitt sammanhang, varefter följer redovisningar och kommentarer kring en studieresa om groupware till USA, där det finns ett antal företag, universitetsinstitutioner, installationer, analyser, jämförelser och erfarenheter. Experter ger översikter och framtidsbilder; studieresans deltagare redovisar sina egna intryck.

METOD: En centralpunkt för utvecklingen av CSCW är University of Arizona i Tucson och över huvud taget har besök företagits vid centrala utvecklingsinstanser (mer än hos pionjäranvändare, som senare redovisat spännande resultat). Genom de många besökspunkterna i USA samt de insiktsfulla föredragen och diskussionerna är allsidigheten god, undantaget senare erfarenhetsrapportering. (Det är ett snabbbröligt fält.)

AVSÄNDARE: Peter Docherty är forskare vid IMIT, Institute for Management of Innovation and Technology.

MOTTAGARE: Personer med ansvar för lagarbete över tids-, organisations- och geografiska avstånd, t ex kring kvalitetsfrågor eller forsknings- och utvecklingsprojekt.

GRAD AV ANALYS: Ett av besöken, på University of Georgia, erbjöd en preliminär jämförelse mellan olika system. Resedeltagarnas olika bakgrund och erfarenhet borgar för motsvarande allsidighet i bedömningar och analyser.

TÄCKNING: I huvudsak en typ av groupware, nämligen sådan för gruppmöten med gemenskap i tiden och med inriktning på att generera idéer och problemlösningar för att sedan, fortfarande i grupp, diskutera och rangordna uppslagen.

DATUMSTÄMPEL: Studieresa april 1991, rapport mars 1992.

NYHETSVÄRDE: En allsidig introduktion till och diskussion av CSCW.

TELDOKs Årsbok 1992

Gull-May Holst, Jill Melançon m fl

INNEHÅLL: Den årliga statistikgenomgången från hela informationsteknikens fält, inklusive litteraturlista och ordbok samt en kort aktuell krönika.

METOD: Sammanställning av från olika källor tillgängligt material, bearbetning till tabeller och diagram.

AVSÄNDARE: Communicativa AB är ett konsultföretag inom marknads-kommunikation, som nu sammanställt en fjärde årgång av denna årsbok.

MOTTAGARE: Alla med intresse av aktuella siffer- och faktauppgifter kring informationstekniken.

GRAD AV ANALYS: Mycket begränsad, vilket gör att materialet är något ojämnt: olika metoder för att skaffa siffror, olika undersökningstillfällen, skiftande definitioner mellan olika källor etc.

TÄCKNING: Fram till i oktober 1991 tillgängligt material.

DATUMSTÄMPEL: December 1991.

NYHETSVÄRDE: En sammanställning av material som inte någon annanstans finns samlat på detta sätt.

*Nätverksbildningar för att stödja mindre företag,
speciellt inom EG*

Heraldo Sales Cavalcante & Ulf Sävström

INNEHÅLL: Rapporten beskriver tre nätverksbildningar som riktar in sig på att betjäna mindre företag. Euro Info Center är ett nätverk av olika organisationer, typ banker och småföretagarcentra, X-Nät är uppbyggt i Gävleborgs län och BC-Net ett tjänstenät för kontakter med konsulter och tänkbara samarbetspartners.

METOD: Utöver beskrivningar av näten finns intervjuer med småföretag i Tyskland, redogörelser för praktiska erfarenheter, en genomgång av EG:s satsningar på mindre företag samt av nordiska insatser för EG-information.

AVSÄNDARE: Cavalcante är verksam vid Institutet för datorstödd företagsledning vid Stockholms Universitet, Ulf Sävström vid Näringsdepartementet.

MOTTAGARE: Mindre och medelstora företag samt organisationer och företag som på olika sätt intresserar sig för dessa.

GRAD AV ANALYS: Grundlig faktagenomgång, medan intervjuerna av naturliga skäl blott kan bli punktnedslag.

TÄCKNING: De tre angivna näten.

DATUMSTÄMPEL: November 1991.

NYHETSVÄRDE: Inriktningen på mindre företag.

Ny informationsteknik – nya strukturer

Gull-May Holst & Bengt-Arne Vedin

INNEHÅLL: Ett försöka att se hur informationstekniken påverkar företags organisatoriska uppbyggnad. Denna bestäms i mycket av de nya konkurrensfaktorer som gäller, typ tidskonkurrens, samt av organisatoriska grepp, typ arbete i nätverk. Informationstekniken spelar en viktig roll i ett kraftspel mellan affärsidén och strategin för företaget, som bygger på samspelet med affärsmiljön. De spelregler som existerar och deras motsvarigheter i form av uppfattningar om hur den aktuella (affärs)världen fungerar är också av betydelse.

METOD: Intervjuer med ett betydande antal företag; studier av ytterligare ett antal via olika dokument; samt genomgång av aktuell litteratur vad gäller organisation, konkurrensfaktorer och informationsteknik.

AVSÄNDARE: Gull-May Holst är företagsledare inom marknadskommunikation, Bengt-Arne Vedin forskare med inriktning mot innovation och informationsteknik.

MOTTAGARE: Personer med inriktning mot företagsstrategi, organisation och utformning av bärande konkurrensidéer.

GRAD AV ANALYS: Som förordet påpekar, är det en aktuell diskussion inom ett område där det åtminstone på ytan sker snabba förskjutningar.

TÄCKNING: Beskriver de vid rapportskrivningen mest aktuella tendenserna och teknikområdena.

DATUMSTÄMPEL: September 1991

NYHETSVÄRDE: Sammanställning av olika tendenser och beskrivningar som finns i annan litteratur på ett mot informationstekniken vinklat sätt.

Finansiella tjänster i Europa

Lillemor Larsson & David A Taylor

INNEHÅLL: Beskriver legala aspekter, exempel från mindre och medelstora företag i den finansiella sektorn (inklusive Stockholms Fondbörs och Dow Jones Desktop), databasteknik, nättjänster, tillämpningar för finansiella informationsdatabaser och, i ett särskilt avsnitt, Reuters. Fokus är bank, försäkring och information. – Ingår i TELDOKs Europa-program.

METOD: Beskrivning av ett antal konkreta affärsidéer och hur dessa utvecklats, vidare av begrepp och referensramar kring dessas fram- och motgångar.

AVSÄNDARE: David Taylor är brittisk konsult, Lillemor Larsson verksam i Vesatel, ett svensk-holländskt företag för specifika teletekniska lösningar.

MOTTAGARE: Intressenter i finansiella tjänster, i det europeiska näringslivets utveckling, och i nya sätt att utnyttja informationsteknik.

GRAD AV ANALYS: Ansatsen är att analysera och dra slutsatser av redovisade erfarenheter.

TÄCKNING: Temat snarare än Europa-begränsningen har varit styrande, här finns amerikanska och australiska exempel. Smakprov snarare än heltäckning.

DATUMSTÄMPEL: Utgivning juli 1991.

NYHETSVÄRDE: Området finansiella tjänster, inte minst med inriktningen mot mindre företag och Europa.

Distansundervisning för företagsledare

Lillemor Adriansson

INNEHÅLL: Ett amerikanskt välrenommerat institut för utbildning av företagsledare bygger i väsentlig grad sin pedagogik på datorstödda telekonferenser. Författarinnan har vistats vid det amerikanska institutet upprepade gånger, första gången under ett halvår, för att studera uppläggning och genomförande. Hon har studerat pedagogiken och intervjut både kursdeltagare och lärare medan kursen pågått. Ett par europeiska initiativ av likartat slag redovisas kortfattat.

METOD: Redovisning av kursscheman, intervjuinnehåll etc i jämförelse med andra och tidigare erfarenheter.

AVSÄNDARE: Lillemor Adriansson är forskare i psykologi vid Göteborgs Universitet.

MOTTAGARE: Dels pedagoger med intresse för nya grepp, dels den som är inriktad på utveckling av datorstödda telekonferenser, dels kandidater till att delta i utbildningen.

GRAD AV ANALYS: Författarinnans frågor till deltagare och lärare bygger på pedagogisk och psykologisk praktik och forskning, och vad som lyfts fram av för- och nackdelar bygger på elevers och lärares svar.

TÄCKNING: Ett enda, och ett originellt, utbildningsprogram, med viss utblick på en svensk och en europeisk motsvarande satsning, den senare alltför färsk för att resultat skall kunna redovisas.

DATUMSTÄMPEL: Besök i USA 1988, 1989 och 1990, rapporten utgiven i juli 1991.

NYHETSVARDE: Ett unikt institut, en för denna målgrupp unik undervisningsmetod, ej tidigare rapporterad.

Dataöverföring, ett steg framåt för brittisk industri

Fredrik Björnsson

INNEHÅLL: Beskriver ett antal ansatser till att i Storbritannien i mindre företag utnyttja elektroniska dokument i samband med transporter och överföring av konstruktionsdata, CAD. I samband med diskussionen av EDI beskrivs British Coals erfarenheter, i anslutning till CAD/CAM i bilindustrin exemplet Jaguar. Tre mindre företag, varav ett konsultinriktat, tjänar som fallstudier, tillsammans med konsortiet "Paperbusters", där avsikten är att så långt möjligt eliminera pappershantering. – Ingår i TELDOKs Europa-program.

METOD: Basen är intervjuer och skriftligt material.

AVSÄNDARE: Fredrik Björnsson arbetade, när han gjorde rapporten, vid det svenska tekniska attachékontoret i London. Nu vid ABB Distribution.

MOTTAGARE: Intressenter i EDI och i mindre företags utnyttjande av detta, samt i utvecklingen av Europa- och de brittiska marknaderna.

GRAD AV ANALYS: I huvudsak via de intervjuade samt några av de tekniska utvecklingar som aktualiserats av EDI etc.

TÄCKNING: Begränsat antal fallstudier, som dock valts efter omfattande kontakter med industri och analytiker. Alla de sju företag som valet stod mellan beskrivs.

DATUMSTÄMPEL: Studien slutförd hösten 1990, utgiven i juni 1991.

NYHETSVARDE: Särskilt Paperbusters men också EDI i Storbritannien generellt.

*Trimmade transporter –
för att klara det nya Europas krav*

Ulf Dahlbäcker, Magnus Swahn, Mats Utbult & Sören Wallinder

INNEHÅLL: Medan många rapporter startar utifrån utnyttjandet av vissa kommunikationsprotokoll eller elektroniska dokument, typ Odette, så är här utgångspunkten ett studium av fem mindre företag som alla är beroende av transporter för sin verksamhet. Hur utnyttjar de elektroniska dokument? Det visar sig till exempel att ett av dem, som gör sågar, åker snålskjuts på ett större företags transporter och därmed sparar kraftigt, trots att godset går omvägar. Övriga företag representerar blommor, bildelar, hemelektronik och trycksaker. Avslutningsvis finns en checklista för andra företag som vill gå över till gods- och informationsflöden med stöd av kommunikation mellan datorer. – Ingår i TELDOKs Europa-program.

METOD: Fem utförliga fallstudier med ett betydande analytiskt kringverk av bakgrundsbeskrivningar och slutsatser.

AVSÄNDARE: Dahlbäcker och Swahn arbetar på transportföretaget ASG, Utbult är journalist och Wallinder finns på Televerket Teletjänster.

MOTTAGARE: Den som är intresserad av småföretagens villkor; alla med inriktning på transporter och logistik; de som är nyfikna på ändrade villkor i och med integrationen i Europa.

GRAD AV ANALYS: Genom det allsidiga författarlaget finns en hög grad av sakkunskap när det gäller varierade frågor av ekonomisk, logistisk och teknisk natur representerade.

TÄCKNING: De fem företagen är ett påfallande allsidigt urval av verksamheter, men de utgör enbart fem.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven maj 1991.

NYHETSVRÄDE: Allsidigheten och "närgångenheten" vad gäller de fem fallstudieföretagen.

Gränsöverskridande strategier för kompetensföretag

Hagge Rilegård & Stefan Thorén

INNEHÅLL: Kompetensföretag – det är sådana som bygger på kunskap och förmåga men inte på patent eller masstillverkning i stora eller mindre fabriker. Sådana företag borde kunna vara lättroliga, samtidigt som särskilt de mindre också är utsatta för hårda konkurrenshot. Tre av de företag som bildar grunden för rapporten är renodlat kunskapsinriktade, det fjärde arbetar med unika teletjänster. Dessa företag borde alltså både vara mer utsatta för utländsk konkurrens och samtidigt ha chanser att etablera sig internationellt – organiskt, genom förvärv eller fusion, eller via allianser och nätverk. Telematikknivån är god men den informationsteknik som utnyttjas är inte särskilt avancerad eller originell. – Ingår i TELDOKs Europa-program.

METOD: Intervjuer i fyra företag; strävan efter förklaringar mot teoretisk och allmän bakgrundsbeskrivning.

AVSÄNDARE: Hagge Rilegård och Stefan Thorén är ekonomer, tidigare vid Handelshögskolan i Stockholm, nu hos Sifo Management Group.

MOTTAGARE: Ledningen i mindre och medelstora kompetensföretag; konsulter och andra som stödjer dessa; personer och organisationer som erbjuder informationstekniska tjänster till stöd för kunskaps- och kompetensföretag som går ut internationellt.

GRAD AV ANALYS: Söker generalisera och förklara på grundval av andra beskrivningar och naturligtvis de egna praktikfallen.

TÄCKNING: En viss begränsning ligger i antalet företag samt givetvis i att studieområdet befinner sig i snabb utveckling.

DATUMSTÄMPEL: Påbörjades sommaren 1990, utgiven april 1991.

NYHETSVÄRDE: Det saknas studier med denna infallsvinkel av svenska kompetensföretag.

*Närhet och avstånd. Om regional utveckling,
informationsteknologi och telekommunikation i USA och Canada*

Berndt Öquist

INNEHÅLL: Detta är en reserapport från USA och Canada. Inriktningen är informationsteknik utnyttjad för att utjämna regionala skillnader.

USA och Canada är varandras kontraster, och Sverige står Canada väsentligt närmare. I det senare landet återfinns en mångfald åtgärder och ansatser för att medge arbete, sjukvård, utbildning m m i glesbygd, inte minst via satelliter. I USA är det vissa delstater eller kommuner som varit aktiva, men mer begränsat, t ex i Kalifornien och Colorado. Även informationsteknikens inverkan på decentralisering och "fjärrsamverkan" i företag, t ex Hewlett-Packard, behandlas.

METOD: Reserapportens.

AVSÄNDARE: Författaren har eget företag i Östersund och arbetar med regionalt utnyttjande av bland annat informationsteknik. Studieresan arrangerades av TELDOK.

MOTTAGARE: Alla med intresse för praktiska erfarenheter och teoretiska idéer om hur informationsteknik kan påverka regional fördelning av arbete och boende.

GRAD AV ANALYS: Vissa besökta forskare, utredare och konsulter har bidragit med analys, medan besök på installationer naturligtvis bara hinner ge ögonblicksbilder. Gruppens allsidiga sammansättning borgar för kritisk och mångfacetterad analys.

TÄCKNING: På en vecka hinner man blott se ett xplock av de intressantaste företagen, med restriktioner till lokaliseringen. De mest centrala offentliga instanserna har besökts men naturligtvis inte alla delstater etc, heller inte "gräsrotsnivån".

DATUMSTÄMPEL: Resan gjordes i april 1989. Utgåvan är från mars 1991.

NYHETSVÄRDE: Den breda täckningen av temat informationsteknik och regional utveckling i USA och Canada.

Gränssnitt människa-dator – Ett USA-perspektiv

Anders Berg & Lars Hård

INNEHÅLL: Rapport från en studieresa till USA i april 1989. Temat är olika metoder för att göra datorsystem mer användarvänliga. Företag som IBM, Apple och Xerox har besökts. Hypermedia, dvs olika metoder att skapa och hitta i strukturer "på tvären", inte bara enligt en innehållsförteckning, diskuteras. Det gör också multimedieverktyg, inklusive inmatning med handskrift som komplement till tangentbord. Datorer och telemedia kan användas för samverkan i grupp. En sådan samverkan kan underlättas av verktyg för att sälla i informationsflödet, men sådana har naturligtvis även andra tillämpningar. Utöver nämnda och andra företag har också högskolor som MIT (Sloan School), Stanford och Carnegie Mellon besökts. I ett appendix finns en reserapport från konferensen Computer-Human Interaction 1989.

METOD: Reserapportens. Huvudtemat diskuteras i kapitel inriktade på olika aspekter och dellösningar, vartill kommer besöksbeskrivningar, fakta om besöken och grupp-deltagarnas personliga reflektioner.

AVSÄNDARE: Författarna kommer från Statskontoret och har där bl a arbetat med försök med kunskapssystem, det s k Växthuset. Studieresan gick i regi av TELDOK.

MOTTAGARE: Alla som vill få en överblick över vad som pågår när det gäller arbete på användarvänliga datorsystem, dels forskare, dels ansvariga för långsiktiga investeringar i informationssystem.

GRAD AV ANALYS: Kritisk granskning av intrycken från besöken.

TÄCKNING: Naturlig begränsning till intryck från ett antal studiebesök. Appendix från konferensen vidgar perspektivet.

DATUMSTÄMPEL: Studieresa april 1989, utgivning mars 1991.

NYHETSVÄRDE: Ett antal av de system och ansatser som beskrivs var inte kända utanför företag och laboratorier när resan gjordes, t ex MIT's Object lens eller Wangs Free-style.

Mobila telekommunikationer – en handbok

Bengt G Mölleryd

INNEHÅLL: En översiktlig rapport över rubrikens tema, som alltså inte enbart omfattar mobiltelefoni men även mobil radio, mobila data, personsökning, sladdlösa telefoner etc.

METOD: Den beskrivande översiktens fullständiga och systematiska genomgång.

AVSÄNDARE: Mölleryd är forskare och doktorand på Handelshögskolan, där han forskar kring just mobiltelefonins utveckling.

MOTTAGARE: Alla med behov av en översikt över totalbilden vad gäller mobil kommunikation, inklusive en analys av den troliga framtida utvecklingen.

GRAD AV ANALYS: Uttömmande vad gäller dagsläget, summarisk vad gäller olika framtida kodningssystem och andra mer tekniska detaljer.

TÄCKNING: Tar alltså upp de flesta aspekter av mobil kommunikation, dock ej positionering med GPS.

DATUMSTÄMPEL: Våren 1994.

NYHETSVARDE: Den täckande och lättillgängliga översiktens.

Tala i bild. En skrift om bildkommunikation

Henrik Wahlforss (red)

INNEHÅLL: En serie uppsatser om bildens betydelse för vår kommunikation, från dess makt och magi ur ett konsthistoriskt perspektiv till konkreta bildtelefonavändningar – också för teckentolkning. Här finns även rent praktiska råd.

METOD: Val av olika bidragsgivare, som, ehuru experter, populärt sammanfattar forskning och erfarenheter.

AVSÄNDARE: Henrik Wahlforss är arkitekt.

MOTTAGARE: Alla med behov av perspektiv på bildkommunikation av mer generellt slag.

GRAD AV ANALYS: Djupgående samtidigt som det är experter som sammanfattar läget inom sitt resp. område.

TÄCKNING: Allsidigt vad gäller infallsvinklar.

DATUMSTÄMPEL: Juli 1993.

NYHETSvärde: Själva allsidigheten i översikten; bearbetningsgraden.

Nya affärsmöjligheter med faksimil överföring

Hans Lindahl

INNEHÅLL: Översiktlig beskrivning över området fax, dvs marknadsutveckling och jämförelser med andra kommunikationssätt, fax per dator, i nätverk, multifax, hämtfax, faxbrevlådor, konvertering av faxtext till textfil, säkerhetsutrustning samt etikregler.

METOD: Den insiktsfulle konsultens sammanfattande översikt och analys.

AVSÄNDARE: Hans Lindahl är utvecklingskonsult på Industriell Affärsutveckling AB och ägnar sig särskilt åt faxens möjligheter.

MOTTAGARE: Personer med behov av att överväga ökad användning av telefax.

GRAD AV ANALYS: Blandning av marknadsöversikter, insiktsfull analys, tillämpningsbeskrivningar, framtidsprognoser och utpekande av problemområden.

TÄCKNING: På översiktsnivå heltäckande vid utgivningstidpunkten.

DATUMSTÄMPEL: Februari 1992.

NYHETSVARDE: Faktasammanställning och framtidsanalys på ett område där de enklaste tillämpningarna riskerar att ställa de mer förfinade i skymundan.

Röst- och talsvarssystem i informationsteknologins tjänst

Björn Runngren

INNEHÅLL: Talsvarssystem är röstbrevlådor och telefonsvarare. Med hjälp av enkla röstsvär eller funktionsknappar på telefonen kan dessa system få bred och varierad användning. Det kan gälla banktjänster, transporter, bokningar, offentlig service och meddelandebefordran – allt billigare, smidigare, med större frihet. Ett par sidor av analysen behandlar också telefax.

METOD: En experts översikt.

AVSÄNDARE: Björn Runngren är konsult med tillämpning av röstdatasystem som specialitet. Thord Danielsson, också konsult på Fearnley Informationssystem AB, har bidragit med uppslag och synpunkter.

MOTTAGARE: Potentiella användare av röstvarssystem, dvs olika tjänsteföretag och personer eller organisationer med behov av eller ekonomi i att fånga upp meddelanden och beställningar oberoende av tidpunkt eller utan behov av mer än förinställda röstsvärval.

GRAD AV ANALYS: Experternas framsållade erfarenheter.

TÄCKNING: Aktuell översikt, inklusive undersökningar av attityder och utnyttjandefrekvens vad gäller beskrivna system 1991.

DATUMSTÄMPEL: Januari 1992.

NYHETSvärde: Översikt över ett vanligt men när det gäller sammanställningar föga tillgodosett område.

Multimedia – i ett användarperspektiv

Thord Fjällström

INNEHÅLL: Beskriver vad multimedia är, dvs en kombination av olika presentationsformer via digital teknik: "ett helhetsbegrepp för integrering av bild, ljud och text i ett dokument, producerade och lagrade i en persondator". Här redovisas hur man producerar och använder multimedia, liksom hur man arbetar med dem. Användningsområden är utbildning, forskning, information, marknadsföring, hushåll, musik och underhållning.

METOD: En erfaren experts översikt.

AVSÄNDARE: Thord Fjällström är pedagog och bildkonstnär.

MOTTAGARE: Alla med intresse av en kort introduktion till multimedia.

GRAD AV ANALYS: Den erfarna multimediaanvändaren delar med sig av egna erfarenheter och insikter.

TÄCKNING: Täcker det mesta som vid sammanställningen var publikt tillgängligt.

DATUMSTÄMPEL: Förordet daterat 31 december 1991, utgivning januari 1992.

NYHETSVÄRDE: Ligger i lättillgänglighet, översikt och sammanfattning.

*Gods- och informationsströmmar
– idag och framtidsdrömmar*

Mats Utbult

INNEHÅLL: En kort och översiktlig rapport om utnyttjandet av elektroniska dokument i samband med transporter. Det finns fem nyckelfaktorer: tid, störningshantering, kostnad för beläggning resp. för administration, samt kompetensutveckling och vardagsrationalisering. Idag utnyttjas transaktions-system, operativa planeringssystem, uppföljningssystem och styrande informationssystem. Affärsidér förändras, balansen mellan olika transportslag, liksom transportvolymen, påverkas. – Anknyter till TELDOKs Europa-program och till TELDOK Rapport 64.

METOD: Sammanfattande och överskådligt resonemang samt analys, med basen i ett antal praktikfall som presenteras närmast i bildform.

AVSÄNDARE: Mats Utbult är journalist med inriktning mot informationsteknikens tillämpningar.

MOTTAGARE: Den som är intresserad av att få en överblick över och en första orientering om elektroniskt dokumenterade transporter och varuflöden, särskilt i "det nya Europa".

GRAD AV ANALYS: Söker beskriva konsekvenser både nu och i framtiden, såväl vad gäller teknikens som de internationella strukturernas utveckling.

TÄCKNING: Går in på alla olika transportmedel men är ytlig och översiktlig, inte djup eller detaljrik.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven juni 1991.

NYHETSVÄRDE: Den lättlästa översikten.

Utgivning 1981–1991

Bengt-Arne Vedin

INNEHÅLL: Korta beskrivningar, som denna, om innehållet i TELDOKs skrifter.

METOD: Innehållsanalys, inklusive bedömning av målgrupp angivande av säsare etc.

AVSÄNDARE: Beskrivningarna gjorda av professor Bengt-Arne Vedin, ledamot av TELDOK Redaktionskommitté sedan dess start, granskade av TELDOKs sekreterare docent P G Holmlöv.

MOTTAGARE: Den som söker information om skrifter om nya dokumenterade praktiska tillämpningar av teleteknik och informationsteknik.

GRAD AV ANALYS: Innehållsdeklarerar skrifterna utan att trycka av dem eller ge en värderingsbaserad recension.

TÄCKNING: Samtliga skrifter från TELDOK under dess första elva år, till utgången av 1991.

DATUMSTÄMPEL: Utgiven april 1992.

NYHETSvärde: Samlad katalog för TELDOKs tidigare utgivna skrifter.

Informationstekniken nu, då, sedan

Bengt-Arne Vedin (red) & Mats Fridlund (nedtecknare)

INNEHÅLL: Rapport från ett dagslångt seminarium med åtta talare kring IT historiskt, nu och i framtiden. Hur kan vi förstå denna teknik, vem skapar den och kan vi förutse dess utveckling? Vad finns att lära av historien? Ställer IT genom sin utvecklingstakt speciella krav och problem eller är detta en chimär? En paradox är att utvecklingen först i själva verket tar längre tid än man tror och besvikelsen därmed sedan leder till en alltför pessimistisk syn. Vilka individer är det som skapar framtiden inom IT och vilka värderingar och drivkrafter påverkar dem?

METOD: Forskare, debattörer och analytiker som beskriver resultat av egna studier eller självupplevda utvecklingskeenden. Rapporten presenterar inte inläggen ett och ett för sig utan redaktören har klippt samman de olika talarnas inlägg efter ett antal teman: historia, nutid, framtid, problem med att skriva historien, problem med att förutse framtiden, vad driver de individer som står för IT-utvecklingen?

AVSÄNDARE: Paul Saffo är framtidsanalytiker vid kaliforniska Institute for the Future, Stig Hagström universitetskansler och medskapare till IT först på Uppsala Universitet, senare vid det berömda Xerox PARC, Rune Pettersson utbildningschef vid Ellemtel, tidigare mediautvecklare vid Esselte samt knuten som gästforskare till svenska och amerikanska högskolor, Michael Lindgren har doktorerat på den svenska 1800-talsdatoren, tillverkad av far och son Scheutz, Madeleine von Heland är konstvetare och framtidsanalytiker, Bo Göranson forskare kring det praktiska intellektet, Mattias Söderhielm nybliven civilingenjör och datorveteran som studerat i Silicon Valley och kommersialiseringen av Internet, Eric Dyring forskningspopularisator, tidigare museichef, fotograf och geokosmofysiker.

MOTTAGARE: Alla som är intresserade av att granska och diskutera vilka krafter som styr IT-utvecklingen.

GRAD AV ANALYS: Varierar naturligen, grundlig t ex i Lindgrens beskrivning av Scheutz-maskinens utveckling, Söderhielms analys av olika hacker-generationer och Saffos exemplifiering av hur fel prognoser i allmänhet slår.

TÄCKNING: Mer av historiskt långa svep och analys av utvecklingskrafter än av långsiktiga framtidsprognoser eller studier av förutsättningarna för att skriva IT-historia.

DATUMSTÄMPEL: Seminarium 25 oktober 1994 på Tekniska Museet i Stockholm, arrangerat av Museets forskningsnämnd som ett led i IVAs IT-festival, rapporten utgiven i juni 1995.

NYHETSVÄRDE: Unik rapport vad gäller bredd på infallsvinklarna och talarnas bakgrund.

*Tvåvägs multimediekommunikationer i USA*Hans Sandberg

INNEHÅLL: En faktsäckad rapport om olika typer av multimediasystem samt hur utvecklingen nu tycks på väg att ta fart, speciellt inom näringsliv och utbildning men även inom hälsovård, myndigheter och underhållning.

METOD: Intervjuer och litteraturfakta från aktuell affärs- och teknisk press samt rapporter.

AVSÄNDARE: Hans Sandberg är journalist, rapporterade från USA för ett antal svenska tidningar och tidskrifter.

MOTTAGARE: Den som vill ha en översiktlig men ändå detaljerad beskrivning av den amerikanska utvecklingen inom multimedia.

GRAD AV ANALYS: Begränsad, delvis förmedlad via intervjuuttalanden från personer med erfarenhet och överblick.

TÄCKNING: Omfattande, med den naturliga reservationen på ett snabbriktigt område att det gäller vid rapporttidpunkten.

DATUMSTÄMPEL: Januari 1994.

NYHETSVÄRDE: Närbild med många detaljer men också bredd från ett dynamiskt utvecklingsfält.

Gruppvara i praktiken

Ola Bengtsson, Peter Brost, Tommy Ferk

INNEHÅLL: Granskning dels av olika produkter för "groupware", gruppvara, dels hur ett antal företag i praktiken nyttjar dessa, vilka synpunkter och erfarenheter de har, etc.

METOD: Intervjuer och på dessa baserad analys.

AVSÄNDARE: Författarna har gjort detta som ett examensarbete på systemvetenskaplig linje vid ADB på Lunds Universitet.

MOTTAGARE: Alla som överväger att inskaffa och använda gruppvara liksom naturligtvis de som forskar eller studerar området.

GRAD AV ANALYS: Begränsas av studenternas erfarenhet samt den insats man kan vänta av en tiopoängsuppsats; utgår i mycket från de studerade företagens erfarenheter. Man kommer fram till att det går att skilja på en partiell och en total gruppvarumiljö.

TÄCKNING: De produkter som studerats (och som kunnat studeras) är Lotus Notes, Futures Team och Windows for workgroups. Fyra företag som utnyttjar gruppvara ingår sedan i studien.

DATUMSTÄMPEL: Examensarbetet framlades i juni 1993.

NYHETSVARDE: Tidig svensk empirisk studie av ett område i snabb utveckling.

*Electronic publishing – elektronisk förlagsverksamhet*Bengt-Arne Vedin

INNEHÅLL: Elektronisk förlagsverksamhet är en heterogen företeelse. Den omfattar spridning av innehållet i traditionella förlagsprodukter med nya medier; nya konkurrerande förlagsprodukter inklusive multimedia; och elektroniska och andra sätt att producera och utveckla traditionella produkter. Utgångspunkten är en internationell och aktuell översiktskonferens i juni 1993, kompletterad med aktuella uppgifter och tillbakablickande översikter.

METOD: Kunskapsöversiktens, präglad av material från juni-konferensen.

AVSÄNDARE: Bengt-Arne Vedin är professor med bl a ett tiotal böcker om den tekniska mediautvecklingen bakom sig.

MOTTAGARE: Förlagsfolk; journalister och författare; politiker; mediapsykologer; tele- och datorintresserade.

GRAD AV ANALYS: Bygger i huvudsak på konferensen samt ett antal kritiska böcker och forskningsresultat.

TÄCKNING: Ojämn i det att den speglar konferensen liksom detta att området, så heterogent det är, befinner sig i mycket snabb förändring.

DATUMSTÄMPEL: Rapporten färdig november 1993, utgiven december 1993.

NYHETSVARDE: En kritisk sammanfattning av konferensen samt av anknytande tidskriftsartiklar och vissa aktuella böcker.

Information Technology, Social Fabric

Bengt-Arne Vedin

INNEHÅLL: En samling uppsatser, varav flera är scenarier, med utgångspunkten att informationsteknik kan forma och omforma sociala fält eller nätverk. Det sker dels genom kontakter över telenätet, dels och specifikt med hjälp av allt mer spridda hjälpmedel som groupware. Förutsättningen är emellertid att individer och grupper kan kommunicera effektivt, vilket bygger på kulturella, språkliga och om man så vill begreppsmässiga faktorer.

METOD: Scenarierna är extrapolationer av dagens tekniska möjligheter till framtida tänkta tillämpningar. Den längsta uppsatsen beskriver tre praktikfall inom teknisk forskning och utveckling och hur IT där kan bidra, mot bakgrund av en undersökning omfattande ett större antal företag.

AVSÄNDARE: Bengt-Arne Vedin är professor och ansvarig för Ruben Rausing's Fond för forskning om nyföretagande och innovationer, även medlem av TELDOKs redaktionskommitté.

MOTTAGARE: Personer intresserade av ett discussionsunderlag om tillämpning av modern IT för forskning och utveckling i samverkan över gränser, inklusive även kunskapsutveckling av mer generellt slag.

GRAD AV ANALYS: Scenarierna ger analysen koncretion.

TÄCKNING: Fem scenarier täcker inte allt men ger variationsrikedom. De skilda analytiska uppsatserna går från stort till smått, utan detaljerad genomgång av "allt".

DATUMSTÄMPEL: Vintern 1992-93.

NYHETSVÄRDE: Scenarierna samt diskussionen av bakgrundsfaktorer såsom osynlig men omedvetet styrande begreppsbyggnad.

*Effektivare godstransporter – Praktikfall Bergslagen*Urban Hermansson & Lars E Johansson

INNEHÅLL: Redogör för ett försök att bidra till utveckla en region, Bergslagen, genom att sprida information och initiera studier och diskussion om näringslivets utveckling med hjälp av nya medel och synsätt vad gäller kommunikation, särskilt transporter. Rapporten utmynnar i ett projektförslag.

METOD: Sammanfattning av underlag för och genomförda seminarier.

AVSÄNDARE: Författarna är konsulter i Effect Management AB, Karlstad.

MOTTAGARE: Transportintresserade samt intressenter i förutsättningar för regional utveckling.

GRAD AV ANALYS: Betingad av seminarieresultaten men utmynnar alltså i konkreta projektförslag.

TÄCKNING: Utgår ifrån en vision, Bergslagsvision, bygger naturligtvis på resultat inom själva projektet.

DATUMSTÄMPEL: Juni 1991.

NYHETSVARDE: Belyser ett specifikt och särpräglat projekt.

Telesystemet i förvandling

Lennart Sturesson & Ingela Björck

INNEHÅLL: En beskrivning av hur ny teknik och nya kommunikationsmöjligheter påverkar organisationer och företag med fokus kring Linköping, dvs Östergötland och i viss mån Sörmland. Likaledes via intervjuer beskrivs hur telesystemet håller på att förändras, tekniskt, med ökande datakommunikation, avreglering och mot olika driv- och bromskrafter.

METOD: Intervjuer med personer med konkreta erfarenheter och yrkesmässiga insikter.

AVSÄNDARE: Författarna är frilansjournalister.

MOTTAGARE: Personer med behov av en översikt över förändringsmönster inom data- och telekommunikation, med belysning genom anknytning till konkreta effekter på företag och organisationer.

GRAD AV ANALYS: Avslutande sammanfattning och analys på ett halvdussin sidor.

TÄCKNING: Ett axplock praktikfall; datumstämpeln är viktig då området förändras snabbt, t o m under arbetets gång och på rapportens väg från ordbehandlare till tryckeri och distribution.

DATUMSTÄMPEL: April 1992.

NYHETSVARDE: "Ögonblicksbild" från "fältet" under en dramatisk utveckling, svår att beskriva därför att den är så komplex och ändrar sig så snabbt.

*Telematik – Datorer – Småföretag.
– En modell för kunskapsöverföring*

Thomas Tydén

INNEHÅLL: I Malungs Kommun har man arbetat med att införa datorer i mindre företag. Det visar sig krävas ett betydande mått av handledning och kunskapsöverföring. Men det räcker heller inte: en syntespedagogik fick utvecklas, där såväl problemhavare/småföretagare som forskare/konsult bidrar med vardera kunskap och erfarenheter, och vilka framför datorn tillsammans utvecklar ny kunskap.

METOD: Rapport från den ansvarige för själva projektet, som själv sett hur arbetet utvecklats och bedrivits.

AVSÄNDARE: Thomas Tydén har varit projektledare för projektet och arbetar vid Dalarnas Forskningsråd.

MOTTAGARE: Datorintresserade, mindre företag och "småföretagens vänner". Pedagogiskt intresserade.

GRAD AV ANALYS: Går alltså bakom den vanliga ytliga beskrivningen av småföretagarens oro inför och praktiska problem med att ta till sig datorn. Genomtänkt, praktiskt baserad analys.

TÄCKNING: Specifik målgrupp, vid en viss tidpunkt (1988–90), speciellt projekt, begränsad region.

DATUMSTÄMPEL: Projektet avslutades 1990, rapporten är från maj 1991.

NYHETSvärde: Ovanligt projekt även om det finns tidigare studier där man på annat sätt sökt införa datorer i små företag eller undersöka de mindre företagen vad avser deras datormognad.

Publikationer från TELDOK sedan 1981

- TELDOK Rapport
- 100 IT i skolan. Augusti 1995.
- 99 Den grafiska branschens utveckling mot digital kommunikation. Augusti 1995.
- 98 Företagande i informationsteknologi. Erfarenheter från fyra fall: Telebild, Trans Net, Minitel och Tele Guide. Juli 1995.
- 97 Våga Vara Visionär. Om att använda videokonferenser idag och imorgon. Juni 1995.
- 96 Sett och Hört via bildkommunikation. Juni 1995.
- 95 Tillväxtföretagen och de teleanknutna informationssystemen. Maj 1995.
- 94 Myter om IT. April 1995.
- 93 Den svenska marknaden för online, audiotex och CD-ROM – framväxt, nuläge, utveckling och trender. Mars 1995.
- 92 Japan – teknik, slagord, genomförandekraft. Juni 1994.
- 91 NII – USAs elektroniska motorvägar, alias Infobahn. Juni 1994.
- 90 Telestugor, telearbete och distansutbildning. Juni 1994.
- 89 Office Information Systems in the United States and Sweden. Maj 1994.
- 88 Arbete i nätverk och förändrad näringsstruktur. Maj 1994.
- 87 Informationsteknik och handikapp. Mars 1994.
- 86E The TELDOK Yearbook 1994. December 1993. *Finns även på svenska som 86.*
- 85 Vård och råd på tråd. Reportage om distansdiagnostik och telemedicin... Februari 1994.
- 84 "Bootstrapping" – en strategi för att förbättra förmågan till bättre förmåga. November 1993. **SLUT**
- 83 Mänskliga möten med mindre möda. Användare berättar om ... 90-talets enklare och billigare videomöteteknik. September 1993.
- 82 Danmark... Framgångsrika medborgarkontor och hög "IT-temperatur" i enskilda företag och regioner. Juni 1993. **SLUT**
- 81 Danskt brobygge pågår. Sociala försök med informationsteknologi. Juni 1993. **SLUT**
- 80 ESPRIT, EUREKA och RACE – tre pan-europeiska IT-satsningar. The TRUE story! Februari 1993.
- 79 Fler fyllda frakter med elektronisk asfalt – för transportörer på god väg till EG:s inre marknad. December 1992.
- 78 Närbilder. I. Kommunpolitiker i dataåldern. II. Kommunerna och datalagen. December 1992.
- 77 Telematik för italienska småföretag. December 1992.
- 76 Teletjänster. November 1992.
- 75 Lönsam logistik – med sikte på 2000-talet. Fem exempel på hur informationsteknik stödjer och förbättrar logistiklösningar hos transportföretag. September 1992. **SLUT**
- 74 Mobil telekommunikation inom skogsbruket. Juni 1992.
- 73 I en röd liten stuga nervid sjön vill jag jobba. Mars 1992.
- 72 Telematik och handikapp i arbetslivet. Mars 1992.
- 71 CSCW – A Promise Soon to be Realized? Mars 1992. *Endast på engelska!*
- 70 TELDOKs Årsbok 1992. December 1991.
- 69 Nätverksbildningar för att stödja mindre företag, speciellt inom EG. November 1991.
- 68 Ny informationsteknik – nya strukturer. September 1991. *Finns även på engelska som 68E!*
- 67 Finansiella tjänster i Europa. Juli 1991.
- 66 Distansundervisning för företagsledare. Juli 1991.
- 65 Dataöverföring, ett steg framåt för brittisk industri. Juni 1991.
- 64 Trimmade transporter – för att klara det nya Europas krav. Maj 1991.

- 63 Gränsöverskridande strategier för kompetensföretag. April 1991.
- 62 Närhet och avstånd. Om regional utveckling, informationsteknologi och telekommunikation i USA och Canada. Mars 1991. *Finns även i multimedia-version på diskett för Macintosh!*
- 61 Gränssnitt människa-dator – Ett amerikanskt perspektiv. Mars 1991.
- 60 Bor och jobbar vi annorlunda med data- och teleteknik? Ett seminarium i Nils-Göran Svenssons anda. December 1990.
- 59 Att använda ODETTE på rätt sätt. November 1990.
- 58 Med dörren på glänt. Småföretagens behov av data- och teletjänster. Oktober 1990.
- 57 Framgångsrik användning av informationsteknologi inom distribution av varor och tjänster. Juni 1990.
- 56 EDI för miljarder. Maj 1990.
- 55 Datorförmedlad kommunikation i kommunal verksamhet – Slutrapport. April 1990.
- 54 Japanska arbetsplatser. April 1990.
- 53 Tredje generationens distansutbildning. December 1989.
- 52 Informationsteknik i Australien. Oktober 1989.
- 51 Datorer i småföretag. Oktober 1989. **SLUT**
- 50 TELDOKs Årsbok 1989/90. Juli 1989.
- 49 Lära mer i arbetet med bilder över telenätet. Fyra försök med utbildning och expertrådgivning på distans... Juli 1989.
- 48 Några kommuners och Kommunförbundets användning av system för datorförmedlad kommunikation. Juli 1989.
- 47 Standardisering i Storbritannien. Februari 1989.
- 46 Information Technology Requires Dramatic Organizational Changes... December 1988.
- 45 KommunKOM och NorrKOM – pilotprojekt och systemintroduktion. December 1988.
- 44 TELDOKs Årsbok-Supplement 1988. November 1988. **SLUT**
- 43 Storanvändares erfarenheter av avancerad teleteknik. November 1988. *Den engelska versionen är SLUT*
- 42 Kontorsinformationssystem i den offentliga sektorn. Ett brittiskt utvecklingsprogram. Oktober 1988.
- 41 Digitalisering i Förbundsrepubliken. September 1988.
- 40 Telematik i Frankrike. September 1988.
- 39 Telehamnar – utveckling och trender. Juni 1988.
- 38 Informationshantering för samhällsservice – slå 80 000 till offentliga sektorn. Juni 1988.
- 37 Expertsystem i Storbritannien. Juni 1988
- 36 Omvälvning i televärlden. Optiska sjökablar och konkurrens driver fram ny epok. Juni 1988.
- 35 Datautbyte mellan öppna system (Open Systems Interconnection). Juni 1988.
- 34 Lönsamt lärande. En reserapport om arbete och datorer i USA. Mars 1988
- 33 Datastrategier i statsförvaltningen. Februari 1988.
- 32 ISDN ur ett användarperspektiv. December 1987.
- 31 Kontorens informationssystem. December 1987.
- 30 Telematikens Årsbok 1987. Maj 1987. **SLUT**
- 29 Telekom i Japan. Maj 1987.
- 28 Ny informationsteknologi i Japan. April 1987. **SLUT**
- 27 Inflytande och DATORbaserade Kommunikationssystem. April 1987.
- 26 Datorstödda kunskapsystem i framtidens kontor. December 1986. **SLUT**
- 25 Ny teleteknik i Sverige – användning i dag. November 1986.
- 24 Meddelanden att använda. November 1986. **SLUT**
- 23 Stress och kontorsautomation. Oktober 1986. **SLUT**
- 22 Fjärrarkivering. Oktober 1986. **SLUT**

- 21 Telebild. Erfarenheter och slutsatser från tre års kommersiell videotextverksamhet. Augusti 1986. **SLUT**
- 20 Telematik och organisationsstyrning. Rapport från ett kollokvium. Augusti 1986.
- 19 Digitalisering i Västnysskland. April 1986.
- 18 Kontorsautomation i USA. April 1986.
- 17 Datorisering i u-land. April 1986. **SLUT**
- 16 Grannskap 90. Närarbete på distans i informationsamhället. September 1985
- 15 Datorbaserad information i småföretag. Juni 1985. **SLUT**
- 14 Informationsteknologi i Storbritannien. April 1985. **SLUT**
- 13 Persondatorer i USA. December 1984.
- 12 Telemöten i USA – en öppenjärtig rapport. December 1984 **SLUT**
- 11 Ny teleteknik – ny organisation? Juni 1984. **SLUT**
- 10 Telematik i Frankrike. Juni 1984.
- 9 Datakommunikation i företag. December 1983 – **SLUT**
- 8 Kontorsautomation. Trender och tillämpningar i USA, Japan och Europa. December 1983.
- 7 Det framtida kontoret. Bearbetade föredrag från ett IVA-symposium. November 1983.
- 6 The automated office. Med sammanfattning och några artiklar på svenska. November 1983.
- 5 Videokonferenser och tillämpningar av bredbandskommunikation i Nordamerika. September 1983 **SLUT**
- 4 Meddelande att läsa. Datorbaserade textkommunikationssystem på sex svenska företag. Maj 1983.
- 3 ADB, telekommunikationer och juridiskt arbete. April 1983 **SLUT**
- 2 Telebild. Erfarenheter från näringslivets teledatäfersök. December 1982.
- 1 Om kontorsautomation i USA. December 1981. **SLUT**

TELDOK-Info

- 14 Mobila telekommunikationer – en handbok. Maj 1994.
- 13 Tala i bild. En skrift om bildkommunikation. Juli 1993.
- 12 Nya affärsmöjligheter med faksimil överföring. Februari 1992.
- 11 Röst- och talsvarssystem i informationsteknologins tjänst. Januari 1992.
- 10 Multimedia i ett användarperspektiv. Januari 1992. **SLUT**
- 9 Gods- och informationsströmmar – idag och framtidsdrömmar. Juni 1991.
- 8 Datorgrafik och kommunikation – Ett datorgrafiknummer. November 1988.
- 7 Utsträckt kommunikation – att tänja våra sinnen. September 1988.
- 6 Tillverkning i kunskapssamhället. Oktober 1987.
- 5 Elektroniska meddelandesystem. Juni 1987. **SLUT**
- 4 Att söka i databaser. Mars 1987.
- 3 Ett bredbandsnummer. Januari 1986.
- 2 Ett textnummer. Maj 1984 **SLUT**
- 1 Talteknologi. November 1982 **SLUT**

TELDOK Referensdokument

- K Utgivning 1981–1991. April 1992.
- J Informationsteknologi i företag och myndigheter – förnyelse eller konservering? Juni 1988. **SLUT**
- I Sociala försök med informationsteknologi i några danska kommuner. Augusti 1987.
- H Arbete vid bildskärm. Augusti 1987.
- G Management, usage and effects of Office Automation. April 1987. *Endast på engelska!* **SLUT**
- F Office automation in Europe. Oktober 1985. *Endast på engelska!*
- E Office automation in the US. Februari 1985. *Endast på engelska!*
- D Office automation and related technologies in Japan. Februari 1985. *Endast på engelska!*

- C Office automation in Japan. Februari 1983. *Endast på engelska!*
- B Office automation in Europe. Februari 1983. *Endast på engelska!*
- A Informationssystem på svenska kontor. Juni 1982.

Via TELDOK

- 25 Informationstekniken nu, då, sedan. Juni 1995.
- 24 Tvåvägs multimediamunikationer i USA. Mars 1994.
- 23 Gruppvara i praktiken. Mars 1994.
- 22 Electronic Publishing – elektronisk förlagsverksamhet. December 1993.
- 21 Information Technology, Social Fabric. Maj 1993. *Endast på engelska!*
- 20 Effektivare godstransporter – Praktikfall Bergslagen. Mars 1993.
- 19 Telesystemet i förvandling. April 1992.
- 18 Telematik – Datorer – Småföretag – En modell för kunskapsöverföring. Maj 1991.
- 17 Telecommunications Use and User–Economic And Behavioral Aspects. Juli 1990. *Endast på engelska!*
- 16 Telefaxen och användarna. December 1989.
- 15 Data- och telekommunikationer – hur påverkas den regionala utvecklingen? Oktober 1989. **SLUT**
- 14 Online i Australien. September 1989.
- 13 SkolKOM – ett elektroniskt konferenssystem för skolan. Juli 1989.
- 12 Den automatiserade experten. En uppsats om expertsystem... Oktober 1988.
- 11 Optiska medier. Juni 1988.
- 10 Office Automation Trends in the United States. April 1988. *Endast på engelska!*
- 9 Intelevent 87. Konkurrens och samexistens. Mars 1988.
- 8 Datoranvändning vid handelshögskolor i USA. Februari 1988.
- 7 Telematik och informationsteknologi i Singapore och Taiwan. Februari 1988.
- 6 Telematiken hemma. Rapport från "Social implications of home interactive telematics". Februari 1988.
- 5 Informationsteknologi – Informationsteknologiska begrepp. Telenät och teletjänster. Januari 1988. **SLUT**
- 4 Informationsteknologi – Telekommunikationer i Älvsborgs län. Januari 1988.
- 3 Videotex 87. September 1987.
- 2 Telekonferenser och telekommunikationer i USA 1986. September 1987.
- 1 OSI och lönsamma öppna kommunikationssystem. Maj 1987 **SLUT**

Redan utkomna publikationer från 1991 och senare kan beställas gratis dygnet runt från DirektSvar, 08-23 00 00. Ange rapportnummer för säker leverans!

Den som i fortsättningen önskar erhålla skrifter från TELDOK får automatiskt alla TELDOK Rapport och alla TELDOK-Info. Anmäl i så fall detta, liksom ev adressändringar etc, till Anna Karlstedt, FAX: 08-32 65 24.

Teldok

TELDOK är "styrelsens i Telia AB initiativ till dokumentation av tidig användning av teleanknutna informationssystem", främst IT-användning i arbetslivet. TELDOK bidrar till: dokumentation; publicering och spridning (i förekommande fall översättning); samt studieresor och konferenser.

Hittills har TELDOK finansierat, publicerat och distribuerat mer än 150 rapporter, i flera skriftserier, som beskriver, och/eller ger bakgrunden till, tidig användning av ny informationsteknik, tele- och dataprodukt och -tjänster.

En förteckning över TELDOKs utgivning finns längst bak i denna rapport. Rapporterna sprids gratis till ca 3 500 mottagare, som bett att få dem kontinuerligt.

Rapporter från TELDOK kan beställas i efterhand, gratis i enstaka exemplar, från DirektSvar (08-23 00 00, öppet 08-23 alla dagar). Ange helst rapportnummer när Du beställer!

Ytterligare information lämnas gärna av TELDOK Redaktionskommitté:

Bertil Thorngren (ordförande),
Telia, bertil.thorngren@hq.telia.se

Göran Axelsson, Statskontoret,
08-454 46 90

Hans Iwan Bratt, LKD,
08-753 31 80

Birgitta Frejhagen, Information
& Kompetens, 08-725 87 00

Peter Magnusson, TCO (ST),
08-790 51 53

Lennart Ohlsson, Företagarna,
08-610 17 00

Agneta Qwerin, RSV
DataService, 08-764 83 78

Herbert Söderström, 0650-800 59

Bengt-Arne Vedin, Metamatic
AB, 08-661 28 10

Anna Karlstedt, IMIT,
08-736 94 71

P G Holmlöv (sekreterare), Telia,
08-713 41 31, pg_holmlov@fr.se

Kom gärna med projektidéer eller ansökningar om medel för att dokumentera tidig IT-användning!

TELDOK Referensdokument – ISSN 0280-9583

Beställ enstaka ex av utkomna rapporter från: DirektSvar, 08-23 00 00

TELDOKs adresslista: Anna Karlstedt, FAX 08-32 65 24

Projektidéer/ansökningar till: P G Holmlöv, pg_holmlov@fr.se, pg.holmlov@hq.telia.se